

9. Oppfølging av barnehagelovens kapitel 8 Psykososialt barnehagemiljø

FANGE OPP OG GRIPE INN	MELDE FRA	UNDERSØKE	SETTE INN TILTAK	EVALUERE
---------------------------	-----------	-----------	---------------------	----------

Psykososialt barnehagemiljø beskriver de mellommenneskelige forholdene i barnehagen, det sosiale miljøet og hvordan barn og voksne opplever dette.

Fra Kragerøbarnehagens planleggingsdagen 4. januar 2021

Fra Rammeplanen:

Personalet skal støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige spillmønstre.

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Barnehageloven: § 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Fra UDIR:

Barnehagen, og alle som jobber der har ansvar og plikt til å:

- følge med på at barna har det bra
 - gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang hvis de vet om, eller tror at et barn blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra
 - undersøke og sette inn tiltak hvis et barn ikke har det bra
 - melde fra til styrer, hvis de får mistanke om et barn ikke har det trygt og godt
 - lage en plan for å sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø
 - straks melde fra til barnehagens styrer dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering
 - Styreren skal melde fra til barnehageeieren.
- Hvis et barn eller foreldrene til barnet, sier at barnet ikke har det bra, må barnehagen alltid undersøke hva som har skjedd.
 - Barnehagen må ha gode rutiner for å følge med, og være til stede for barna.
 - Barnehageeier har ansvar for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven.

Personalet må bruke sin kunnskap om hva som gir trygghet, trivsel og gode oppvekst- og utviklingsvilkår for å vurdere om barnehagemiljøet er trygt og godt.

For eksempel innenfor:

- Utvikling av sosiale ferdigheter
- Lekekompetanse
- Språk
- vennskap og lek

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Om nulltoleranse

- Nulltoleransen inntreffer ved situasjoner der personalet objektivt sett kan fastslå at det foreligger en krenkelse.
- Det skal ikke være en høy terskel for hva som anses som krenkelser. Det vil også være individuelle vurderinger fordi noen barn er mer sårbare enn andre.

Men:

- enhver kritisk ytring eller uenighet mellom barna skal ikke ses på som krenkelse
- Barnehagebarn kan bli irettesatt av de voksne eller oppleve uenighet med de voksne eller andre barn uten at dette vil være en krenkelse.
- Derfor er det ikke nødvendigvis nulltoleranse for enhver handling eller ytring som det enkelte barn opplever som krenkende.
- Nulltoleransen inntreffer ved situasjoner der personalet objektivt sett kan fastslå at det foreligger en krenkelse.
- Noen barn kan ha en særskilt sårbarhet som gjør dem mer utsatt for å komme i en situasjon der de ikke har et trygt og godt barnehagemiljø f. eks. utsatt for krenkelser før, har en funksjonsnedsettelse, utviklingsvanske eller lever under vanskelige sosiale forhold osv.

Departementet sier: Det er en del av barnehagens oppgaver å lære barna å tenke kritisk og kunne akseptere og respektere ulike meninger og overbevisninger. Derfor er det ikke nødvendigvis nulltoleranse for enhver handling eller ytring som det enkelte barn opplever som krenkende.

Barnehagen har vært opptatt av å bidra til at barna blir robuste. At de skal tåle å leve i og bidra til fellesskapet. At de kan mestre utfordringer, nederlag og seiere.

I barnehagen skal det være et miljø, og et fellesskap som aksepterer, heier på og tåler at alle må **ØVE, PRØVE, FEILE og MESTRE**

(Lund)

Fra Rammeplanen:

«Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.»

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Om aktivitetsplikten:

- Aktivitetsplikten handler om å undersøke og sette inn tiltak der et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.
- Den utløses når:
 - Barnehagen mener utfra sine observasjoner at et barn eller barnegruppa ikke har et trygt og godt.
 - Når et barn eller foresatt sier eller gir uttrykk for at ikke har et trygt og godt, uavhengig om barnehagen er enige i dette.
- Aktivitetsplikt har flere delplikter:
 - Plikt til å følge med
 - Plikt til å gripe inn
 - Plikt til å melde fra
 - Plikt til å undersøke
 - Plikt til å sette inn tiltak
 - Alle pliktene til sammen utgjør aktivitetsplikten men pliktene skal oppfylles også hver for seg.
- Aktivitetsplikten varer så lenge barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø

Hvordan kan barnehagen vite at barnet har det trygt og godt?

Det kan ikke fastslås før det har vært en dialog med både barn og foresatt, og før personalets på bakgrunn av sin faglige kompetanse og skjønn mener at det er trygt og godt.

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Om plikten til å følge med:

- Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.
Hvem er alle?? Alle som oppholder seg i barnehagen i jobbsammenheng – men ansvaret for å påse at alle følger sin plikt ligger hos leder.
- Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller. (f.eks. der det er brukt vold, eller barnehagen ikke har tilstrekkelige tiltak å sette inn)
- Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.
- Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø
- Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering. Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

- I praksis vil plikten til å følge med inkludere systematiske tiltak, for eksempel rutiner for tilstedeværelse / eller det vi kan kalle direkte jobbing i barnegruppene og systematisk observasjon blant alle barna.
- Det er viktig at personalet følger med på gruppedynamikken i tillegg til å følger med på hvordan enkeltbarn har det og gruppens samspillmønstre og endringer i disse mønstrene
- De som jobber i barnehagen skal ikke bevisst kunne overse eller unngå å følge med på relasjoner mellom barna. En barnehage kan ikke unngå ansvar ved å vise til at personalet ikke visste hva som foregikk, eller at de ikke hadde noen mistanke om at noe var galt.
- Personalet må være særlig oppmerksomme på barnas atferd og reaksjoner og endringer i adferd og reaksjoner

Tenkt eksempel: Du overhører at Per og Ali sier til Fredrik «Du får ikke komme i bursda'n min.»

Du ser at Fredrik blir lei seg og går bort og snakker med han. Du snakker også med Per og Ali om hva som skjer når de sier sånn. Situasjonen løser seg og gutta bli opptatt av noe annet. En helt vanlig hendelse i løpet av en barnehagedag og ett barns liv.

Det loven nå sier noe om er at du skal stille deg noen spørsmål;

- Skjer dette ofte mellom disse tre gutta?
- Er Fredrik inkludert?
- Gir denne situasjonen uttrykk for at noen av disse ikke har et godt og trygt barnehagemiljø?
- Er dette noe jeg skal ta opp på avdelingsmøte?

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Om plikten til å gripe inn:

- ➔ Plikten til å gripe inn er knyttet til situasjoner der en som jobber i barnehagen, selv er vitne til at et barn blir utsatt for en krenkelse, enten av en voksen eller av ett eller flere andre barn.
- ➔ Plikten til å gripe inn handler ofte om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en krangel eller stanse en fysisk krenkelse. Plikten kan innebære å stanse, korrigere eller veilede barn som krenker andre barn verbalt.

- ➔ Plikten til å gripe inn kan også handle om å inkludere et barn inn, for eksempel ved å si noe som kan støtte barnet eller ved å ta initiativ til lek med barnet, og dermed tiltrekke andre barn til samspill.
- ➔ Selv om det ikke er grunn til å mistenke at barnet opplever barnehagemiljøet som utrygt eller dårlig, kan det ut fra situasjonen være grunn til å følge litt ekstra med på barnet som har blitt utsatt for krenkelsen.
- ➔ Uansett om barnet opplever seg krenka skal personalet gripe inn fordi det uansett har skjedd en uønska adferd.

Fortsettelse av det tenkte eksemplet:

Plikten til å gripe inn følges ved at en voksen reagerte, møtte barnet på hans følelser og veiledet guttene i situasjonen.

Til refleksjon: Det er jo ikke sikkert at Fredrik følte seg utestengt eller krenka. For et barn kan jo være lei seg uten å være krenka?

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026; 9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Om undersøkelsesplikten:

- Undersøkelsesplikten handler om å undersøke hva som ligger bak barnets eller barnas opplevelse og få bedre innsikt i hvordan barnet eller barna opplever hverdagen i barnehagen.
- Målet for barnehagens undersøkelse er å få nok informasjon til å kunne vurdere om barnehagen må sette inn tiltak, og eventuelt hva slags tiltak den skal sette inn.
- Utøsende faktorer for å sett i gang undersøkelse: samme som utøser aktivitetsplikten
 - Barnehagen mener utfra sine observasjoner at et barn eller barnegruppa ikke har et trygt og godt. Det kan f. eks. være at de opplever at det er et miljø der det gis muligheter for at noen skal bli krenka (uteplassen).
 - Når et barn eller foresatt sier eller gir uttrykk for at ikke har et trygt og godt
- Hvis barnehagen, etter å ha gjort nødvendige og tilstrekkelige undersøkelser, konkluderer med at barnet **har** et trygt og godt barnehagemiljø, og barnet og foreldrene selv mener at barnet har et trygt og godt barnehagemiljø, er barnehagens aktivitetsplikt utført

I skjemaene for oppfølging av det psykososiale miljøet er det lagt opp til å bruke metoden sammenhengsirkelen; hva kan det henge sammen med? Hva er det som gjør at dette skjer?

Det er også satt opp som punkt å gå gjennom hva slags relasjoner barnet har til voksne og andre barn. Det samme gjelder hvis det dreier seg om hele barnegruppa. Samtaler eller andre metoder for å fa tak i barnets opplevelser er en selvfølge. Der har barnehagepersonalet mye kompetanse, med eller uten egne kurs om samtaler med barn.

Om tiltaksplanen:

- Tiltaksplan skal lages når barnehagen har undersøkt og ser at miljøet ikke kan beskrives som trygt og godt for barnet eller barnegruppa.
- Tiltakene kan være tiltak for å inkludere enkelt barn i barnegruppa, løse opp uheldige sosiale settinger, strukturelle eller organisatoriske tiltak.
- Planen kan rettes mot enkelt barn eller hele barnegruppa.

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Om mobbing og krenkelser

Fra Rammeplanen:

«Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.»

Fra forskningsrapporten; Hele barnet, hele løpet:

Forskning om mobbing i barnehagen viser at mellom ti og tolv prosent av barnehagebarna opplever mobbing fra både voksne og barn. Mye av dette dreier seg om ekskludering fra lek, og at barn ikke opplever å ha venner i barnehagen.

Forskning viser også at flere av elevene som faller fra i videregående opplæring forteller at de har vært utsatt for mobbing, flere av dem allerede i barnehagetiden. Hver dag opplever barnehagebarn å bli utestengt. Utestenging og følelsen av å ikke være velkommen i et felleskap gjør noe med den psykiske helsen til barn, uansett alder. Mobbing kan gi like store senskader som andre alvorlige traumer. Det er derfor helt nødvendig at det forebyggende arbeidet mot utenforskap og krenkelser starter så tidlig som mulig, mens barnets grunnleggende personlighet dannes.

Å skape et trygt og godt barnehagemiljø uten mobbing og andre krenkelser er alltid de voksnes ansvar.

I Kragerøbarnehagene forstår vi mobbing på følgende måte: «Mobbing av barn er handlinger fra voksne og / eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull deltaker i felleskapet»

(Lund, Helgeland, Kovac, 2017)

Alle ansatte i barnehagene i Kragerø skal:

- ➔ Oppdage og hindre mobbing ved å være aktive, tydelige, synlige voksne i lek og aktivitet sammen med barna
- ➔ Oppdage og hindre mobbing ved å ha sosial kompetanse og språk som forebyggende tiltak
- ➔ Oppdage og hindre mobbing ved å ha en organisering som fremmer vennskap og gode relasjoner

«Å forebygge mobbing i barnehagen handler om å skape en kultur for raushet for forskjellighet, for å prøve og feile og prøve igjen mens vi heier alle frem»

Ingrid Lund er forsker i spesialpedagogikk

«Mobbeforebygging handler om:

1. Holdninger
2. Handlinger
3. Handlinger der alt starter med holdninger.
 - Når vi går forbi og later som om mobbing ikke skjer, handler det om holdninger; til barn, lek og samspill, og vår egen rolle som voksen. Holdninger og verdier kommer først i kampen mot mobbing. Deretter kommer kunnskap, som igjen fører til handlinger.»

Ingrid Lund er forsker i spesialpedagogikk

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Tiltak som kan forebygge mobbing:

- små lekegrupper
 - få øvd seg i leken
 - aktiviteter som skaper undring, samhold og som oppleves meningsfylt for barn
 - aktiviteter som stimulerer det å samarbeide, dele, lytte til hverandre
 - oppleve glede sammen
 - legge til rette for lek mellom barn som vanligvis ikke leker sammen
 - oppleve positivt samspill med hverandre
- (tips fra Ingrid Lund forsker i spes.ped.)

Sammenfatting av tiltak som det er vanlig å sette inn i barnehage

- Fra rapporten: Mobbing i norske barnehager – en kunnskapsoversikt februar 2021

FOREBYGGE	HÅNDTERE
Forebygging av mobbing innebærer å jobbe i forkant med å hindre at mobbing oppstår	Håndtering innebærer å avdekke, stoppe og følge opp mobbing (aktivitetsplikten)
Personalets væremåter og handlinger <ul style="list-style-type: none"> • Tilstedeværende • Rollemodell • Autoritativ • Anerkjennelse 	Følge med <ul style="list-style-type: none"> • Rutiner for tilstedeværelse • Observere enkeltbarn, gruppedynamikk • Vær oppmerksom på de sårbare barna • Samtaler med barn • Samtaler med foreldre
Sosial kompetanse <ul style="list-style-type: none"> • Empati • Selvhevdelse • Problemløsning • Ulike arbeidsmåter 	Melde fra <ul style="list-style-type: none"> • Til styrer • Eventuelt eier i alvorlige tilfeller
Vennskap, felleskap og lek <ul style="list-style-type: none"> • Styrke individets status • Skape gode relasjoner mellom barn eks. ved lekegrupper • Fremme inkludering ved personalets deltakelse i lek • Sikre gode felleskapsopplevelser 	Undersøke <ul style="list-style-type: none"> • Samtaler med barn • Samtaler med foreldre • Samtaler med personalet • Observasjon – kartleggingsverktøy og sosiogram
Foreldresamarbeid <ul style="list-style-type: none"> • Sikre gode relasjoner (åpenhet og dialog) • Sørge for god informasjon • Sikre gode møteplasser • Kunnskap og felles forståelse av mobbing og krenkelser, forebygging og håndtering. 	Sette inn tiltak <ul style="list-style-type: none"> • Egnede tiltak på ulike nivå • Tiltak for enkeltbarn • Tiltak for barnegrupper • Tiltak for foreldre • Tiltak for personalet • Aktivitetsplan
Kompetanse og kompetansebygging <ul style="list-style-type: none"> • Kompetanse om mobbing og krenkelser, forebygging og håndtering. • Involvering av hele personalet i kompetansebygging ved kurs, prosjekter og refleksjon • Systematisk arbeid over tid • Felles plan mot mobbing 	Dersom personalet krenker barn: Skjerpet aktivitetsplikt (§43)
Nulltoleranse <ul style="list-style-type: none"> • Holdning fra personalet – ikke godta krenkelser • Handlinger fra personalet – gripe inn når krenkelser skjer. 	

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026; 9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Dialogmodellen

<https://dialogmodellen.no/dialogmodellen>

Dialogmodellen er en erfarings- og forskningsbasert modell som har sitt utgangspunkt i forskningsprosjektet "Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen". Resultater fra prosjektet, og annen nasjonal og internasjonal forskning, viser at mobbing i barnehagen finnes. Det vi vet om tiltak mot mobbing er blant annet at måten foreldre og ansatte i barnehagen samarbeider når mobbing skjer er avgjørende for de barna som er involvert. Rammeplanen for barnehagen er tydelig: «Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene».

Målet med dialogmodellen er:

1. Forebygge mobbing i barnehagen ved at foreldre og ansatte øker sin kunnskap og avklarer forventninger til hverandre i arbeidet mot mobbing.
2. Økt samarbeidskvalitet mellom ansatte og foreldre.
3. Bidra til økt innsats mot mobbing i barnehagen.

Tre grunnleggende prinsipper i Dialogmodellen

Fleksibilitet

I møte med mobbing, er det som ansatte og foreldre lett å kjenne på frustrasjon over og ikke bli hørt og forstått. En kan oppleve at det er iverksatt ulike tiltak både for å forebygge, stoppe og håndtere mobbing. I slike sammenhenger stiller det store krav til fleksibilitet hvor ansatte og foreldre må være i stand til å se situasjonen fra andres synsvinkler. Det krever ønske om å kunne revurdere egne synspunkter, villighet til å la seg bevege og å være åpen for andres innspill.

Oppmerksomt nærvær

Når voksne skal samarbeide om mobbing krever det at alle retter hele sin oppmerksomhet inn mot mobbing. Å være oppmerksomt nærværende har to kjernekomponenter:

1) Vær her-og-nå. Det betyr at du er fullt og helt tilstede på det som skjer her og nå. Mobilen legges bort, konflikter på hjemmebane, jobbrelatert problematikk m.m. settes på vent.

2) Nær. Ta egne tanker og følelser som oppstår underveis på alvor. Tenk gjennom hvordan de kan formidles på en god måte til andre. Dette er spesielt viktig når en kjenner på irritasjon, sinne, frykt og andre følelser som lett kan ta sine egne ville veier.

Raushet

En god dialog kjennetegnes av at meninger nyanseres og utvides, og temaer som diskuteres kan fremkomme i nytt lys. Meningen med dialogen i denne sammenheng er bevegelse mot et felles mål: forebygge, stoppe og håndtere mobbing. En god dialog handler om at alles stemmer skal komme frem. For å få til en god dialog er det helt nødvendig med RAUSHET for andres synspunkter og uttrykksmåter. Når vi som foreldre og barnehageansatte møtes i dialog omkring mobbing, vil vi møte forskjellige følelser, meninger og verdier. Da blir det viktig å være åpen og interessert i møte med det den andre formidler, ikke minst når det er forskjellig fra det du selv tenker. Å være raus innebærer en holdning basert på vennlighet og velvillighet: vi vil hverandre vel og vi vil at barna våre skal ha en god hverdag.

Dialogmodellen i flerkulturelle barnehager Kultursensitivitet

Det helt grunnleggende for samarbeid mellom barnehagen og den enkelte familie, og i særlig grad familier med annen kulturell bakgrunn, er å bygge en god relasjon som gir foreldrene trygghet til å kunne være åpne i samarbeidet med barnehagen. Samarbeid og dialog må baseres på en kultursensitiv tilnærming hvor barnehageansatte har en positiv og åpen holdning, og er nysgjerrige på «en god måte» i møte med familien. Uansett hva slags foreldrestil foreldrene til barna som er i barnehagen har, skal foreldre møtes med respekt. Ønske om dialog skal være det styrende prinsipp. Kultursensitivitet betyr å anerkjenne kulturelle forskjeller, men også at

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026; 9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

likheter finnes, og at dette påvirker den enkeltes holdninger og handlinger. Praksis må være å bruke tolk i samtaler med foreldre der det er nødvendig.

Barneoppdragelse er et kulturavhengig fenomen. I Norge er fysisk avstraffelse av barn forbudt. Syn på barn og barneoppdragelse har vært i endring de siste tiår i Norge. Barns rettigheter øker. Blant annet står barns rett til medvirkning sterkt, og barn skal møtes med respekt og likeverd. Likevel er det forskjeller på foreldrestiler og syn på barneoppdragelse også i Norge.

Det må understrekes at opplysningsplikten til barnevern og samarbeid med tverretatlige instanser følger samme regler for etniske norske familier og familier med annen kulturell bakgrunn.

NAFOs hjemmesider har blant annet ressurser om flerspråklighet, mangfold og inkluderende leke- og læringsmiljøer i barnehagen – rettet mot barnehagepersonalet:
<http://nafo.oslomet.no/om-nafo/>

Mobbing er et begrep og et fenomen som foreldre fra andre kulturer kan oppleve som vanskelig å forstå. På nettsiden til FUB (Foreldreutvalg for barnehager) ligger informasjon om mobbing i barnehagen på ulike språk: samisk, arabisk, engelsk, polsk, somali og urdu.
<http://www.fubhg.no/skjer-det-mobbing-i-barnehagen.4900451-179541.html>

På FUB sine nettsider ligger også informasjon om foreldremøte i barnehagen på de ulike språk. Dialogmøtet er et litt annerledes foreldremøte som har spesielt fokus på hvordan foreldre og barnehage kan samarbeide mot mobbing.

Invitasjonen til dialogmøte bør oversettes til de ulike språk som er representert i barnehagen.

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

- Kragerø kommunes rutine for oppfølging av barnehageloven §42

	Når	Ansvar
Sjekkliste for barnehagemiljø	2 ganger pr. barnehageår	Barnehageleder
Relasjonskartlegging (f.eks.: Danseskjema, samtalelogg, alle med, fargelegging, sosiogram)	Minimum 2 ganger pr. barnehageår	Barnehageleder
Gjennomgang av rutiner knyttet til psykososialt barnehagemiljø	Ved oppstart nytt barnehageår + gjennomgang ved nyansettelser og vikarer	Barnehageleder
Fast punkt på alle møter	Avdelingsmøter: <ul style="list-style-type: none"> - Enkeltbarn - gjennomgang av psykososialt miljø på avdelingen 	Pedagogisk leder
	Personalmøter: <ul style="list-style-type: none"> - barnehagens psykososiale miljø - drøftinger rundt lovparagrafene og forståelse for begrepene i disse 	Barnehageleder
Informasjon til foresatte	Alle foresatte skal få informasjon om barnehagens rutiner rundt det psykososiale miljø hvert år	Barnehageleder

- Oversikt over skjema for oppfølging av rutiner Kragerø kommune:

Skjema	Fullt navn	Arkivering / lagring
Skjema 0: Loggskjema; registrering av situasjoner		
Skjema 1: Registrering av bekymring for et enkeltbarns barnehagemiljø		Hver barnehage har mappe i 360 der saker om psykosos. miljø legges inn inntil skjema 4
Skjema 2: Registrering av strakstiltak ved kjennskap om et enkeltbarns barnehagemiljø		
Skjema 3: Registrering av videreformidling av bekymring for et enkeltbarns barnehagemiljø		
Skjema 4: Registrering av undersøkelse rundt et enkeltbarns barnehagemiljø		
Skjema 5: Planlegging av tiltak rundt et enkeltbarns barnehagemiljø	x	Barnemappe
Skjema 6: Tiltaksplan for å gi enkeltbarn et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø	x	
Skjema 7: Evalueringsskjema	x	
Skjema 8: Vurdering av om barnet har fått et tryggere og bedre barnehagemiljø	x	

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

- Rekkefølge og bruk av skjema for å følge opp plikten til å sikre et trygt og godt barnehagemiljø:
 - Loggskjema (skjema 0): fylles ut så kort tid som mulig etter observasjonen / situasjonen
 - Loggskjema drøftes på avdelingsmøte eller i samtale med kollegaer som jobber med de involverte barna
 - Dersom det vurderes at det er en fare for at noen av de involverte barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø: Skjema 1: Registrering av bekymring for et enkeltbarns barnehagemiljø
 - Dersom den første situasjonen, eller andre seinere situasjoner har krevd at en voksen griper inn med strakstiltak brukes Skjema 2: Registrering av strakstiltak ved kjennskap om et enkeltbarns barnehagemiljø
 - Dersom det vurderes at det er en fare for at noen av de involverte barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø:
 - Skjema 3: Registrering av videreformidling av bekymring for et enkeltbarns barnehagemiljø
 - Skjema 4: Registrering av undersøkelse rundt et enkeltbarns barnehagemiljø
 - Skjema 5: Planlegging av tiltak rundt et enkeltbarns barnehagemiljø
 - Skjema 6: Tiltaksplan for å gi enkeltbarn et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø
 - Når tidsperioden for tiltaksplanen er nådd: Skjema 7. Evalueringsskjema
 - Skjema 8: Vurdering av om barnet har fått et tryggere og bedre barnehagemiljø?

ALLE SKJEMA LIGGER PÅ:

- Teams – Kommunalområde oppvekst – Barnehage – Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø
- Kragerø kommunes hjemmeside

Oppfølging av barnehagelovens §43;

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

- Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.
- Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.
- Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

- Utgangspunktet er det opp til den ansatte etter en konkret vurdering å ta stilling til om det er grunn til mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.
- Den skjerpede aktivitetsplikten inntreffer ved situasjoner der personalet objektivt sett kan fastslå at det foregår en krenkelse.
- Det må bero på en helhetlig vurdering om noe er en krenkelse, ikke bare det enkelte barns opplevelse.
- Ytringer som er en del av et akseptabelt sosialt samspill, skal ikke regnes som krenkelser

• **Eksempler på hvordan voksne kan krenke og mobbe barn**

- voksne kan mobbe barn gjennom sin væremåte
- Krenkelser og mobbing kan være at voksne latterliggjør barna bruker ironi, himler med øynene eller trekker på skuldrene, omtaler et barn negativt (snakker nedsettende om eller til barn eller gir dem karakteristikk), utestenger barnet fra sosiale fellesskap, skjenner eller truer
- når ansatte overlater leken til tilfeldigheter, kan det skje at ansatte direkte eller indirekte bidrar til utestengelse og dermed krenkelse av enkeltbarn.
- Fravær av refleksjon eller mangel på mot til å gi tilbakemeldinger til kollegaer kan) være årsaker til at uheldige samspillmønstre mellom voksne og barn befestes.
- Kollegaer som er vitner til handlinger der andre voksne krenker barn, uten at de griper inn er et tillitsbrudd mellom barn og voksne, der hensynet til barnas beste ikke blir tatt på alvor

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026; 9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

«Det å gi tilbakemeldinger til hverandre er å være raus med hverandre, og den viktigste måten å forebygge at voksne krenker barn» + «..... det er også å ivareta din lojalitet til barna»

Hvis det ikke er praksis i personalgruppa for å gi tilbakemelding når noen ser eller hører at en kollega krenker et barn bidrar alle til:

- at barn kan bli utsatt for krenkende utsagn eller handling fra en omsorgsperson på et sted som skal være trygt og godt
- at de andre barna kan oppleve at det er greit at en voksen sier eller gjør sånn med oss barna – skaper utrygghet
- at for eksempel vikarer lærer at det er greit å si og handle sånn
- at den «som har gått over streken» ikke får mulighet til å rette opp og si unnskyld til det barnet det har krenka
- at det ikke etableres en standard for hva som er greit og akseptabelt at en voksen kan si og gjøre mot et barn
- å legge til rette for en kultur der mobbing kan få gode vekstvilkår

Tips fra Kari Pape og Ingrid Lund

«Personalet kan avtale at de har et tegn når de opplever at en kollega går over streken i forhold til akseptabel voksenadferd. For eksempel ved å si: «Det der var utenfor ramma»

Fra Kari Papes film «Tilbakemeldingskultur»

Professor Ingrid Lund mener det er svært viktig at barnehageansatte er bevisste på egen væremåte i møte med hvert enkelt barn, og bevisst på egen sårbarhet og atferd i møte med atferd som utfordrer.

– For virkelig å bli god på dette er refleksjon avgjørende. Det handler om å våge å rette et åpent, raust og kritisk blikk mot seg selv og egen praksis, samarbeid mellom kolleger, tilbakemeldingskultur, organisering og ledelse. Da blir fokuset et annet enn mot det «vanskelige» barnet, barnehagens økonomi eller «vanskelige» foreldre, sier hun.

– Man kan ikke alltid være blid, positiv, ha overskudd og takle atferd og relasjoner som utfordrer. Noen ganger blir vi sure og irriterte. Men en del av profesjonaliteten vår er at når man går inn døra på jobb må man være bevisst på den påvirkning og betydning jeg har både i møte med barn, kolleger og foreldre, sier Lund.

Noen barn får mye støtte og positiv oppmerksomhet, og gjennom det blir de også mindre sårbare fordi gode relasjoner til voksne er en beskyttelse i seg selv. Derfor blir det viktig i mobbeforebyggende arbeid å ha en høy bevissthet i forhold til hvilken type oppmerksomhet det enkelte barnet på avdelingen får».

Kragerøbarnehagens pedagogiske plan 2021 – 2026;
9. Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø

Rekkefølge i saker innenfor §43 spekteret

- ➔ Prinsippet for slike saker er at det bør løses på lavest mulig nivå. Det er nærliggende at det forsøkes løst på avdelingsnivå før meldinga går til barnehageleder.
- ➔ Den som oppdager, fanger opp eller ser at en kollega krenker et barn:
 - Tar tak i situasjonen med en gang
 - Tar ansvar for å si ifra ved å stille spørsmål til den andres praksis: "Hva gjorde at du valgte å løse det på den måten?"
 - Dersom den som får spørsmålet ikke viser tegn til å forstå, eller er villig til å reflektere over egen praksis gis den ansattes overordnet beskjed.
- ➔ Barnehageleder mottar ei melding eller observerer hendelser som kan defineres som at en voksen krenker et barn
«Sjekkpunkter»:
 - Var dette et engangstilfelle?
 - Var det noe i situasjonen som skulle tilsa at den voksne måtte handle som den gjorde?
- ➔ Barnehageleder tar en samtale med vedkommende:
 - Samtalen avklarer situasjonen og barnehageleder er trygg på at det ikke vil forekomme flere krenkelser
 - Samtalen avklarer situasjonen men barnehageleder vil likevel «ha et våkent blikk for» om det kan forekomme flere krenkelser à barnehageleder skriver en anonym logg
 - Samtalen gjør at barnehageleder oppretter en navngitt logg og orienterer den ansatte om at saken vil undersøkes nærmere à undersøkesskjema
 - Barnehageleder avgjør om dette er en så alvorlig sak at barnehageeier skal gis melding
 - Eventuelle tiltak planlegges og settes i gang
- ➔ Prinsipper:
 - Den det gjelder skal alltid ha mulighet til å ha med tillitsvalgt eller verneombud
 - Den det gjelder skal alltid vite hva som er skrevet i en navngitt logg

ALLE SKJEMA LIGGER PÅ:

- ➔ Teams – Kommunalområde oppvekst – Barnehage – Oppfølging av psykososialt barnehagemiljø
- ➔ Kragerø kommunes hjemmeside

Vondt er at alle andre
bli tråkka på og trengt.
Men vondere å vite
at du er utestengt.
Det er så mangt i livet
du venter deg og vil.
Men mer enn det å være,
er det å høre til.
(Bruheim)